אישים באגרות הראי"ה

הרב אריה לייב פרומקין

רב וחוקר תולדות ירושלים, מחבר "תולדות חכמי ירושלים", ממייסדי פתח תקווה · תר"ה–תרע"ו (1845–1916)

1 אגרות

דברי הרב קוק ודברי הרב שלמה אבינר, ונוסח האגרות המלא

igrot.shlomo-aviner.net

בקצרה

הרב אריה לייב פרומקין נולד בשנת תר"ה (1845) בקלם שבליטא. עלה לארץ ישראל בשנת תרל"א (1871), ובמסעו העתיק את כתובות המצבות של רבני ירושלים בהר הזיתים וחקר את תולדותיהם, מחקר שהיה לספרו "תולדות חכמי ירושלים". שב לליטא וכיהן כרב ואב בית דין באלקסוט, ואחר כך היה ממייסדי פתח תקווה.

בשנת תרע"א (1911) חזר לפתח תקווה והתמסר ללימוד תורה ולהוצאת כתביו. נפטר בה' בסיוון תרע"ו (1916) ונקבר בפתח תקווה.

הרב קוק על הרב אריה לייב פרומקין

בשנת תרע"ג (1913) הרב קוק המליץ לפני הרב הראשי של בריטניה על בנו, שמואל פרומקין, ותיאר את האב כ"האי גברא רבא ויקירא, הרב הגאון המרומם מו"ה ארי' ליב פרומקין" (כרך ב', אגרת תקכט).

האגרות

כרך ב', אגרת תקכט: לרב הרץ: המלצה על שמואל פרומקין, בנו של הרב אריה לייב פרומקין.

"בנו של האי גברא רבא ויקירא, הרב הגאון המרומם מו"ה ארי' ליב פרומקין נ"י"

ראו גם

בנו, שמואל פרומקין. (שמואל פרומקין)

נוסח האגרות – עם ביאור

1 האגרות שבהן נזכר הרב אריה לייב פרומקין, לפי סדר הכרכים, כל אחת עם התמצית שלה. הביאור משולב בתוך נוסח האגרות: בסוגריים מרובעים, באות קטנה ועל רקע תכלת. הוא אינו חלק מלשון האגרת

אגרות הראי"ה – כרך ב' – אגרת תקכט

תמצית האגרת

תאריך ומקום: ו' ניסן תרע"ג - יפו **נמען:** הרב הראשי ד"ר יוסף הרץ, לונדון

הרב קוק מברך את הרב הרץ על מינויו לרב הראשי של בריטניה. הרב קוק ממליץ על שמואל פרומקין, בן הרב אריה לייב פרומקין, הפועל למען נתיני בריטניה בארץ, שאינם זוכים לחסות רשמית ראויה. הרב קוק מבקש מהרב הרץ להשפיע כדי להשיב להם את מלוא החסות.

עיקרי הדברים

- ברכה על המינוי.
- המלצה על ש' פרומקין.
- חסות לנתיני בריטניה.

נוסח האגרת עם ביאור

ב"ה[1], עה"ק[2] יפו ת"ו[3], ו' ניסן תרע"ג[4].

שמחת עולמים ואורך ימים, להדרת גדולת מרבה המשרה, עוטה אורה בנזר תפארה, הרב הגדול בישראל ובאדם, לגאון ותפארת נודע למשגב, מר ד"ר[5] הערץ [הרב יוסף צבי הרץ, שנבחר אז לרב הראשי של האימפריה הבריטית] שליט"א[6], ראש הרבנים לממלכת בריטניא הגדולה, ואיתן מושב תפארתו, בקרית מלך רב לונדון הבירה יצ"ו[7].

אדוני הנעלה,

מתכבד אנכי להציק לפני הוד כבודו את רחשי ברכתי מקודש, על המשרה הרוממה, אשר המתנשא לכל לראש, ב"ה, הניף והרים אליה, את בחור מעם, הדרת כבוד תפארתו, לרעות בעם ד' בעיר רבתי-עם לונדון והמדינות. יהי ד' עמו ויעל בכל מעלה, ובשבט מישור שבט צדק, ובאור חכמה ותורת חיים, ינהל את גדר ד' הנתון תחת דגלו, ובכבודו ירום קרן עם ד', והדרת התורה והיהדות הנאמנה תגדל לזיו ועטרת צבי, ויאריך ימים על ממלכתו, ממלכת כהנים, ותחזינה עיניו בבא לציון גואל, ותקות דור דורים לישראל מהרה תצמח, ומציון תצא תורה ואורה לכל אפסי תבל, וברבות צדיקים הרום קרת, ויפרח בימיו צדיק, ורוב שלו'[8] עד בלי ירח.

ואחרי ברכתי המובאת להוד פאר הדר"ג[9] שליט"א, הנני מתכבד להציב קדם מעלת רוממותו את אחד היקרים מבני ציון נתיני בריטניא האדירה, המוכ"ז[10] החכם הנעלה מר שמואל לבית פרומקין, [בנו של הרב אריה לייב פרומקין, ממייסדי פתח תקוה] בנו של האי גברא רבא ויקירא, הרב הגאון המרומם מו"ה[11] ארי' ליב פרומקין נ"י[12], אשר זה כמה שנים שבחר האברך הרש"פ[13] הנ"ל[14] מקום שבתו בעיה"ק[15] יפו ת"ו, והרבה לעשות טובה וברכה, בכמה ענינים גדולי ערך לטובת הכלל, ביחוד לטובת אחינו נתיני בריטניא, השוכנים באה"ק[16], וגם כעת ידו נטויה, להוציא מן הכח אל הפועל לאור צדקם בע"ה[17]. כי לדאבון לבבנו יסבלו אחינו נתיני הממלכה האדירה, המפוארת באהבת האדם בכלל, ובהוקרתה את

גוי איתן עם ד' וחבל נחלתו, אלה היושבים באה"ק, והנם רחוקים מהחסות הרשמית הראויה לנתינים נאמנים. [הנתינים הזרים באימפריה העות'מאנית נהנו מחסות הקונסולים של ארצותיהם] ואקוה שבעזרת השפעת הדר"ג, וגדולי אחינו תומכי שבט, הקרובים למלכות, שהם נשמעים למוצא פי הוד גדולתו, יעמדו לימינו, ויופיע בצדקו למלאך מושיע למאות משפחות, נתיני בריטניא היושבים בהר קודש באה"ק, להשיב להם את חסותם המלאה, כראוי להם ע"פ[18] חוק הצדק, של הממלכה הנאורה, רבת העז והחסד, השוררת למשפט בכל אגפי ממשלתה, וגוננת בהדרת כבוד על נתיניה הנאמנים לדגלה באשר הם שם, ובפרט היושבים בארץ הקודש שראויים הם לחבה יתירה.

בבטחוני הגדול על יקרת נפשו הגדולה והעדינה, המלאה באהבת ישראל וחפץ כבוד עם ד' וארצו, כי יעמוד בע"ה לימין החכם היקר הר"ש[19] פרומקין המוכ"ז, בדבר הגדול הזה, ובכל אשר יהגה רוחו לטובת הכלל, כי נאמן ויקר ערך הוא, ולבו ראה הרבה חכמה ודעת, ואמון רוח, ויראת ד' היא אוצרו.

והנני בזה חותם בברכה שלמה, ברגשי כבוד נעלים מאד מהררי קודש,

הק' אברהם יצחק הכהן קוק

עבד לעם קדוש על אדמת הקודש פעיה"ק[20] יפו והמושבות ת"ו.

---

1. ב"ה - ברוך השם
2. עה"ק - עיר הקודש
3. ת"ו - תבנה ותכונן
4. תרע"ג - השנה תרע"ג (1912/1913)
5. ד"ר - דוקטור
6. שליט"א - שיחיה לאורך ימים טובים אמן
7. יצ"ו - ישמרה צורה ויחייה
8. שלו' - שלום
9. הדר"ג - הדרת גאונו
10. המוכ"ז - המוסר כתב זה
11. מו"ה - מורנו הרב
12. נ"י - נרו יאיר
13. הרש"פ - הרב רבי שמות שמתחילים באותיות ש, פ (למשל: שמואל + פנחס) - הפירוש המדויק תלוי בשם האדם
14. הנ"ל - הנזכר לעיל
15. בעיה"ק - בעיר הקודש
16. באה"ק - בארץ הקודש
17. בע"ה - בעזרת השם
18. ע"פ - על פי
19. הר"ש - הרב רבי שם שמתחיל באות ש (כגון שמואל / שלמה / שמעון / שמחה / שאול) - הפירוש המדויק תלוי בשם האדם
20. פעיה"ק - פה עיר הקודש